

Jó szerencsét!
A magyar föld mélyének megismerése:
fordulópontok és tanulságok

SZARKA László Csaba

laszloszarka54@gmail.com
ORCID: 0009-0008-3538-4944

I. Magáról a cikkről:

A hazai földtudomány és bányászat két évszázados története és tanulságai

II. Támpontok

A tanulmány fejezetcímei

Bevezetés

1825-től a kiegyezésig

A kiegyezés és Trianon között

Trianontól a II. világháborúig

A II. világháborútól a rendszerváltozásig

- *Kiépülés*
- *Konzolidáció, stagnálás, leépülés*

A rendszerváltozástól az EU-csatlakozásig

Az EU-csatlakozástól a jelenig

Összefoglalás: Kérdések és tennivalók

Függelék: A 2004-ig megválasztott MTA tagok listája (+Kruspér István geodéta, 1858)

- Áttekintés:**
1. A Föld gazdagabb, mint véljük; a kétszáz év fordulatosa (nagyszerűbb és tragikusabb), mint magam is gondoltam. (200 éve, 50 éve az állami bevételek jó része természeti kincsekből és forrásokból származott, ma ez 0,36%; KSH, 2023)
 2. A magyar földtudomány akkor volt a legsikeresebb, amikor komoly feladatokat és támogatást, sőt állami szervezési segítséget is kapott (lehattunk bármilyen szorult helyzetben, pl. Trianon után).
 3. A nyugati világot ma a valóságtól elrugaszkodott ideológia uralja: a bányászat gúzsba kötve, a tudományban öncélúság...

Kérdések (semmi sem megkérdőjelezhetetlen, minden alapkérdést kötelességünk feltenni):

1. Természeti kincsekben (energiahordozókban és ásványi nyersanyagkincsekben) tényleg szegények vagyunk-e? (Nem.)
2. Hol húzódnak az ember természeti beavatkozásának a megengedett mértékei és határai? (Bizonyosan feljebb.)
3. Vajon a kizárólagosságra törekvő klímaközpontú környezeti szemlélet tudományos alapjai tisztázottak-e? (Nem.)

Javaslat:

1. Láttatnunk kell, hogy az energia-, az ásványi nyersanyag-, a talaj-, a víz- és a környezetbiztonság megteremtéséhez a földtudományok jelentik a kulcsot.
2. A földtudománynak érdemi, hazai, konkrét kérdésekre kell keresni a választ, és nem megadóan alkalmazkodnia a globális trendekhez.
3. Az új korszakhoz érdemes visszanyúlni a gyökerekhez:
 - „közöljék *azon kísérleti buvárlataik s az ország természettudományi megismerését célzó vizsgálataik tervezetét*”, amelyekre támogatást várnak (EÖTVÖS Loránd, 1878).
 - „*Oly munkát, minő egy ország természettudományi leírása, vezetni kell*” (SZABÓ József, 1881)

Remény:

Magyarország földi természeti erőforrásainak (+a geokörnyezet) jelentősége hazánkban újra előtérbe kerül.

Emlékeztető: a földtudományok helye

A társadalom létfeltételei: fontossági sorrend

(Richard Smalley, 2003 alapján)

Szarka-Breznysnyánszky, 2009 (Föld Bolygó Nemzetközi Éve)

I. Energia (és nyersanyagok)

II. Édesvíz

III. Termőföld / élelmiszer

IV. Környezet

V. Társadalmi kérdések

szegénység

terrorizmus és háború

betegségek

oktatás

demokrácia

népesség

Melyik lista
logikusabb?

**ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok (SDG),
ma Agenda 2030:**

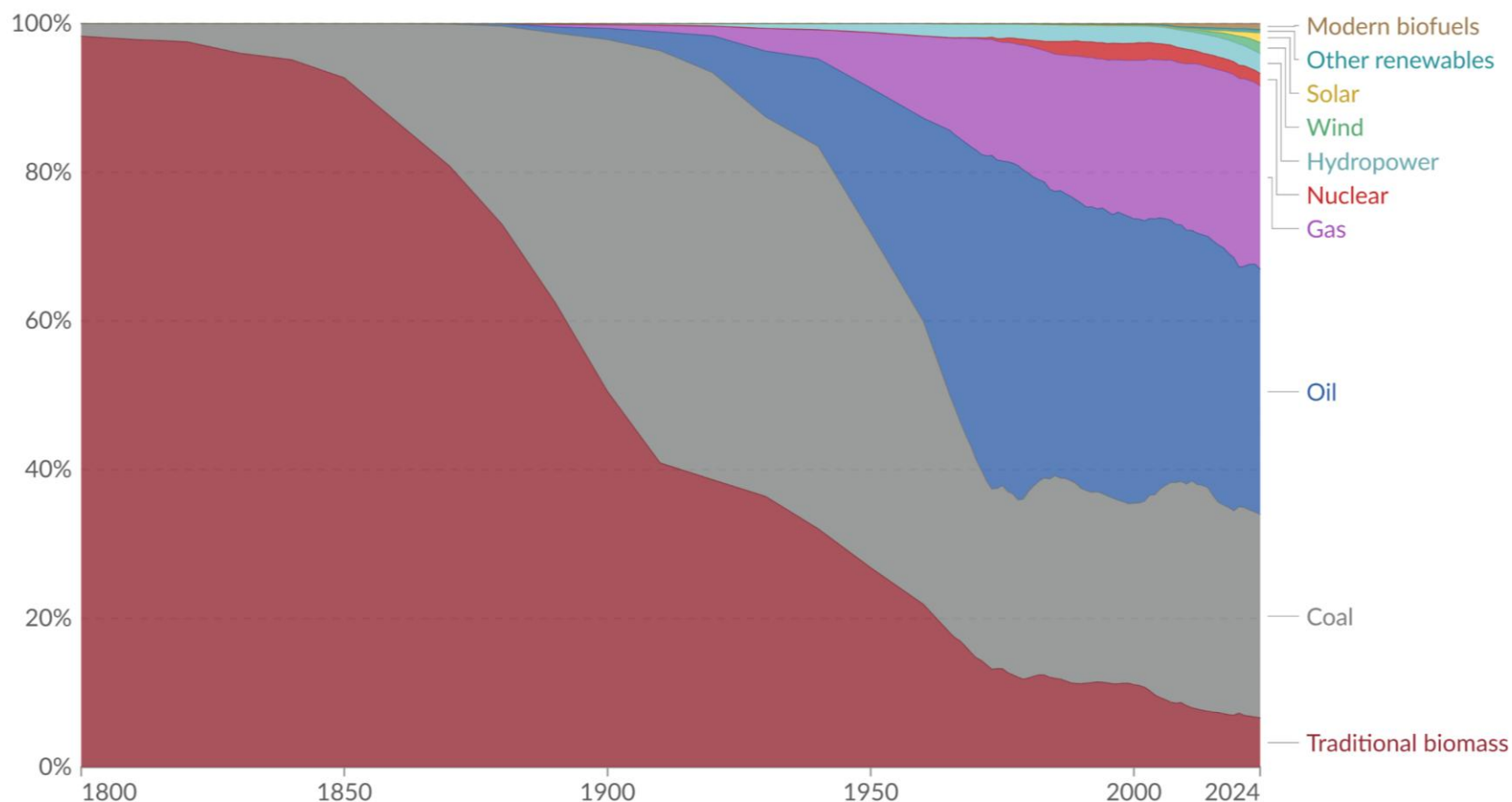
1. A szegénység felszámolása.
2. Az éhezés megszüntetése.
3. Jó egészség.
4. Minőségi oktatás.
5. Nemek közötti egyenlőség.
6. Tiszta víz és köztisztaság.
7. Megfizethető és tiszta energia.
8. Jó munkalehetőségek és gazdaságok.
9. Innováció és jó infrastruktúra.
10. Egyenlőtlenség csökkentése.
11. Fenntartható városok és közösségek.
12. A források felelősségteljes használata.
13. Fellépni az éghajlatváltozás ellen.
14. Fenntartható óceánok.
15. Fenntartható földhasználat.
16. Béke és igazság.
17. Partnerség a fenntartható fejlődésért.

II. Az ún. zöldátállásról és annak klímaváltozással való megokolásáról

„Energiaátállás”: nincs. Pazarlás van!

Global direct primary energy consumption

Energy consumption is measured in terawatt-hours¹, in terms of direct primary energy². This means that fossil fuels include the energy lost due to inefficiencies in energy production.

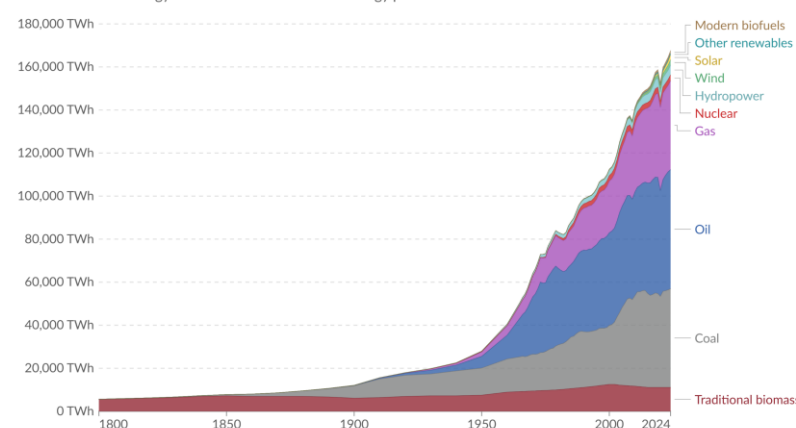
Our World in Data

2024

Modern bioüzemanyagok	0,82%
Egyéb megújuló energiaforrások	0,45%
Nap	0,82%
Szél	1,50%
Vízenergia	2,66%
Nukleáris	1,75%
Gáz	24,63%
Olaj	32,99%
Szén	27,36%
Hagyományos biomassza	6,63%

Global direct primary energy consumption

Energy consumption is measured in terawatt-hours¹, in terms of direct primary energy². This means that fossil fuels include the energy lost due to inefficiencies in energy production.

Data source: Energy Institute - Statistical Review of World Energy (2025); Smil (2017)

OurWorldinData.org/energy | CC BY

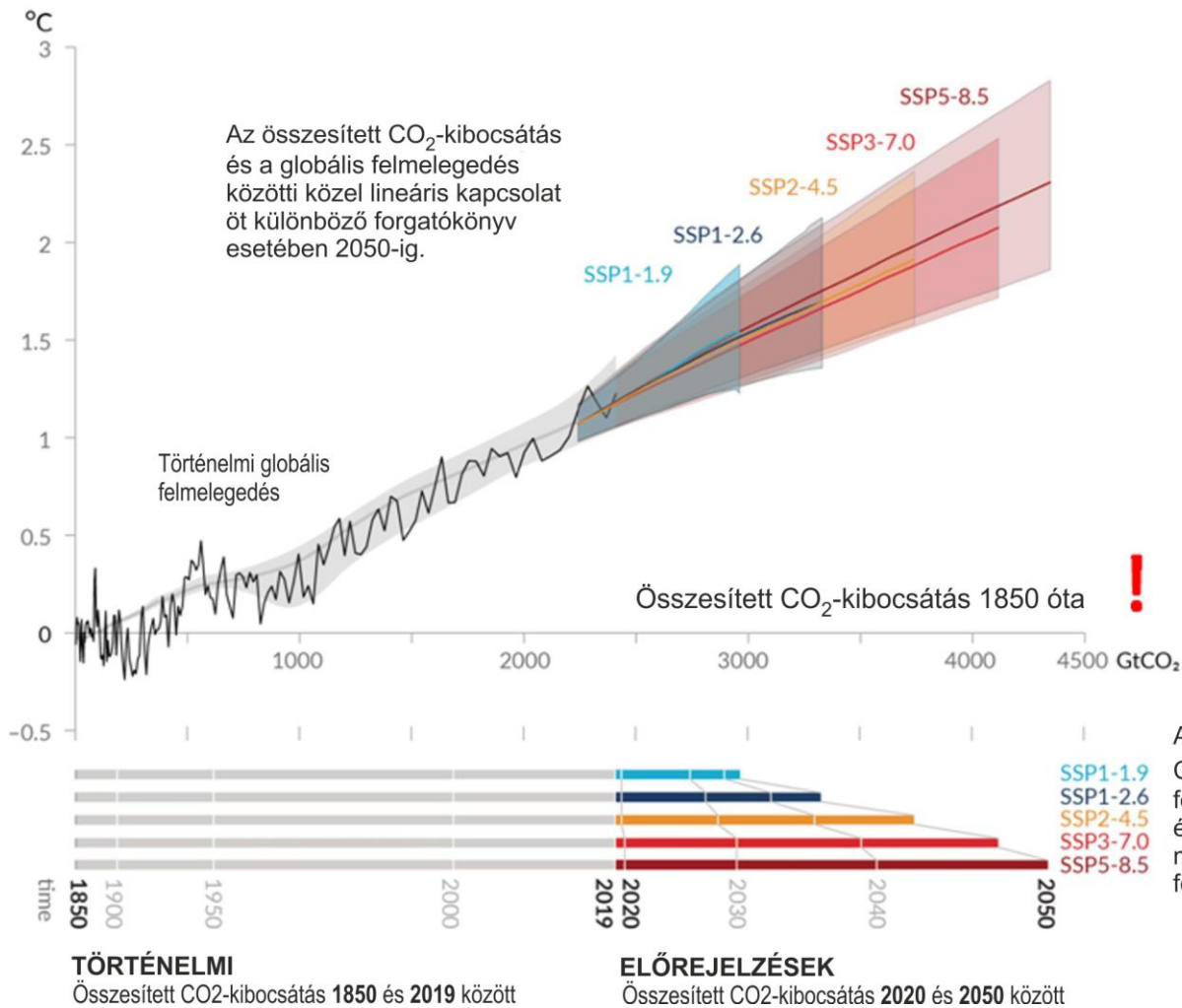
Data source: Energy Institute - Statistical Review of World Energy (2025); Smil (2017)

OurWorldinData.org/energy | CC BY

A CO₂ és a ΔT kapcsolata (IPCC AR6 SPM 10. ábra, 2021 alapján)

Minden tonna CO₂ kibocsátás hozzájárul a globális felmelegedéshez

A globális felszíni hőmérséklet-emelkedés 1850-1900 óta (°C) a kumulatív szén-dioxid-kibocsátás (GtCO₂) függvényében

1000 Gt halmozott antropogén CO₂-kibocsátás → 0,2°C

A teljes világ CO₂-kibocsátása 40 Gt/év.

25 év alatt 0,2°C melegedést lehet „megelőzni”.

Amennyiben a melegedést antropogén CO₂-kibocsátás okozza.

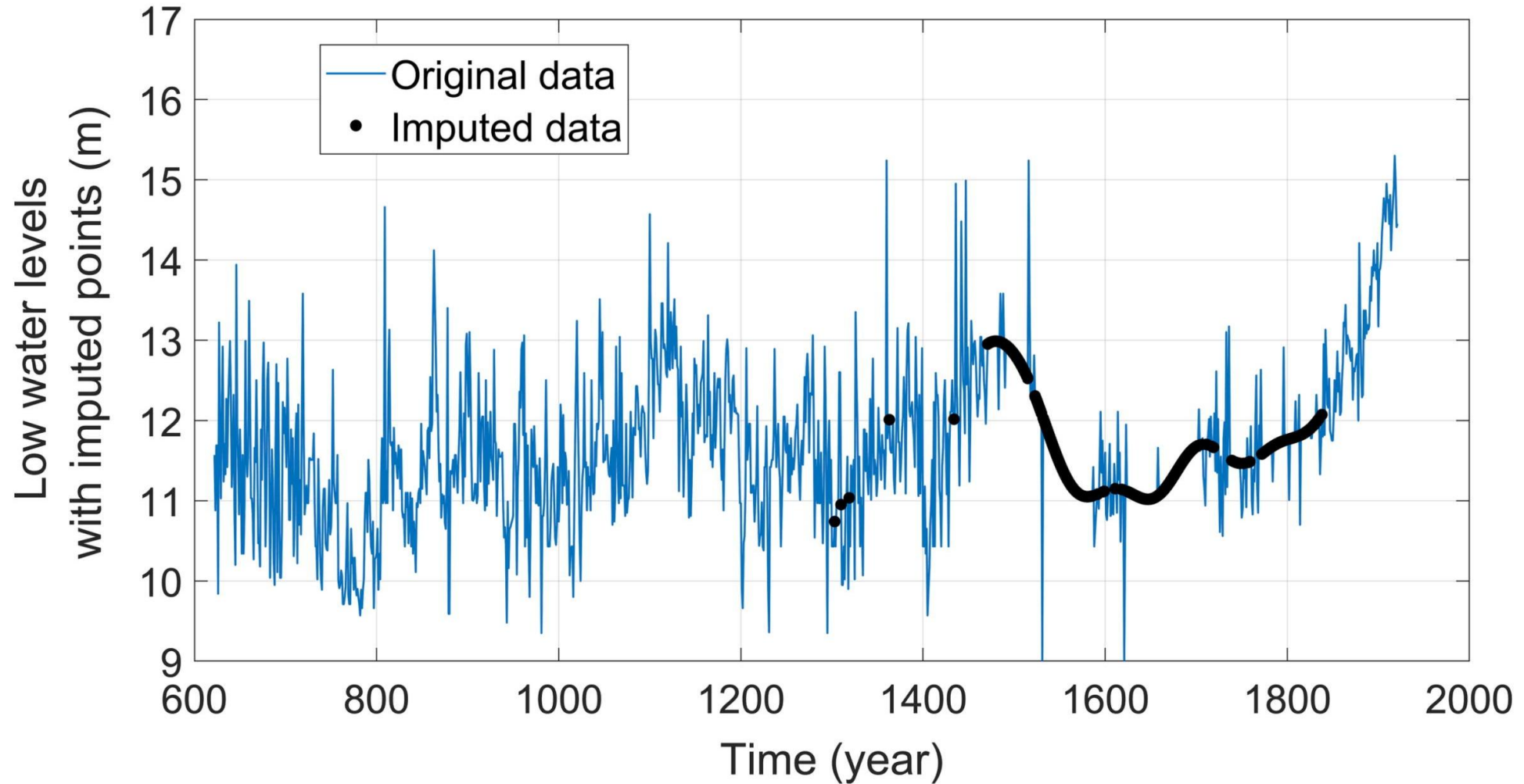
Amennyiben nem, a CO₂-kibocsátás-csökkentés abszolút hatástalan.

A felismerés folyamatban van.

A klímavita elkezdődött, az MTA-n is lesz.

1000 Gt halmozott antropogén CO₂-kibocsátás → 0,45 °C × 0,44= 0,2°C

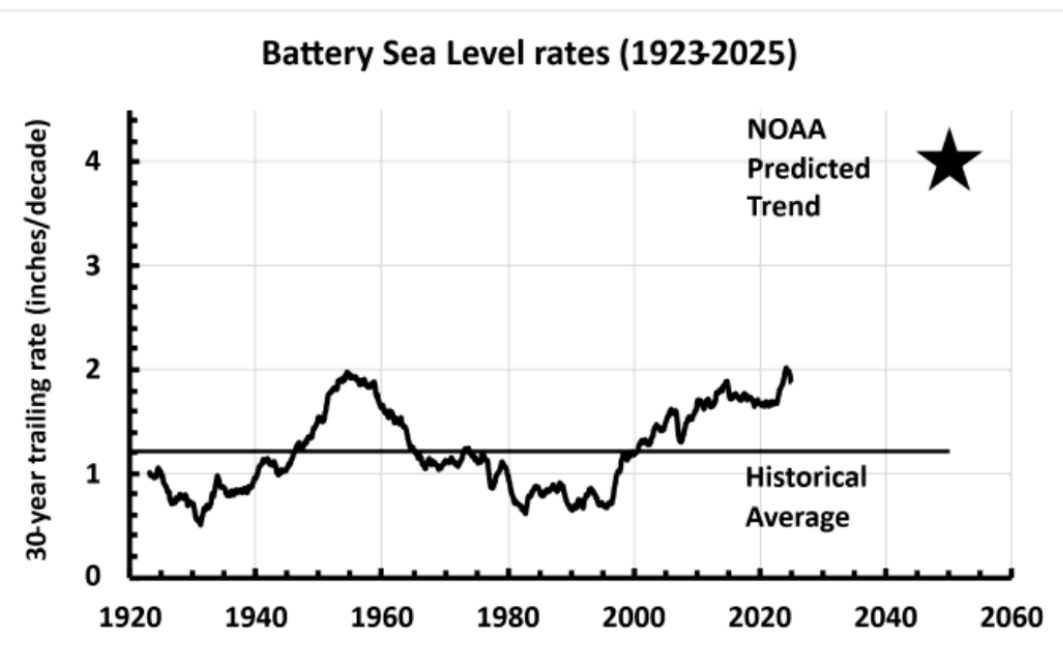
A Nílus 622 és 1921 közötti vízállás (éves minimumszint) időszora – a fél Afrikára kiterjedő vízgyűjtőn lehullott csapadék változása a (pl. többévtizedes perzisztens jellege) – a természeti erők megállíthatatlanságát illusztrálják.

Szűcs et al. (2024, J. of Hydrology) a világon egyedülállóan hosszú, ember által tudatosan mért **kvantitatív** éghajlati idősort adott a klímakutatók kezébe.

Vajon kit igazol majd a manhattani The Battery tengerszintemelkedés (inch/évtized) üteme?

Climate Working Group, 2025:
A Critical Review of Impacts
of Greenhouse Gas Emissions on the U.S. Climate.
Washington DC: Department of Energy, July 23, 2025
(150 oldal, magyarul is olvasható)
59563 hozzászólás érkezett rá.

7.6. ábra: A tengerszint-emelkedés üteme a manhattani The Battery-nél. Az ábrán a harmincéves történelmi trend látható, valamint a NOAA által állítólagosan „kész tény”, a 2050-ig jelzett trend. Történelmi adatok: NOAA Tides and Current.

Dessler, A.E. and R.E. Kopp (Ed.), 2025: Climate Experts' Review of the DOE Climate Working Group Report, September 2, 2025
(450 oldal, egységes mainstream ellenjelentés)

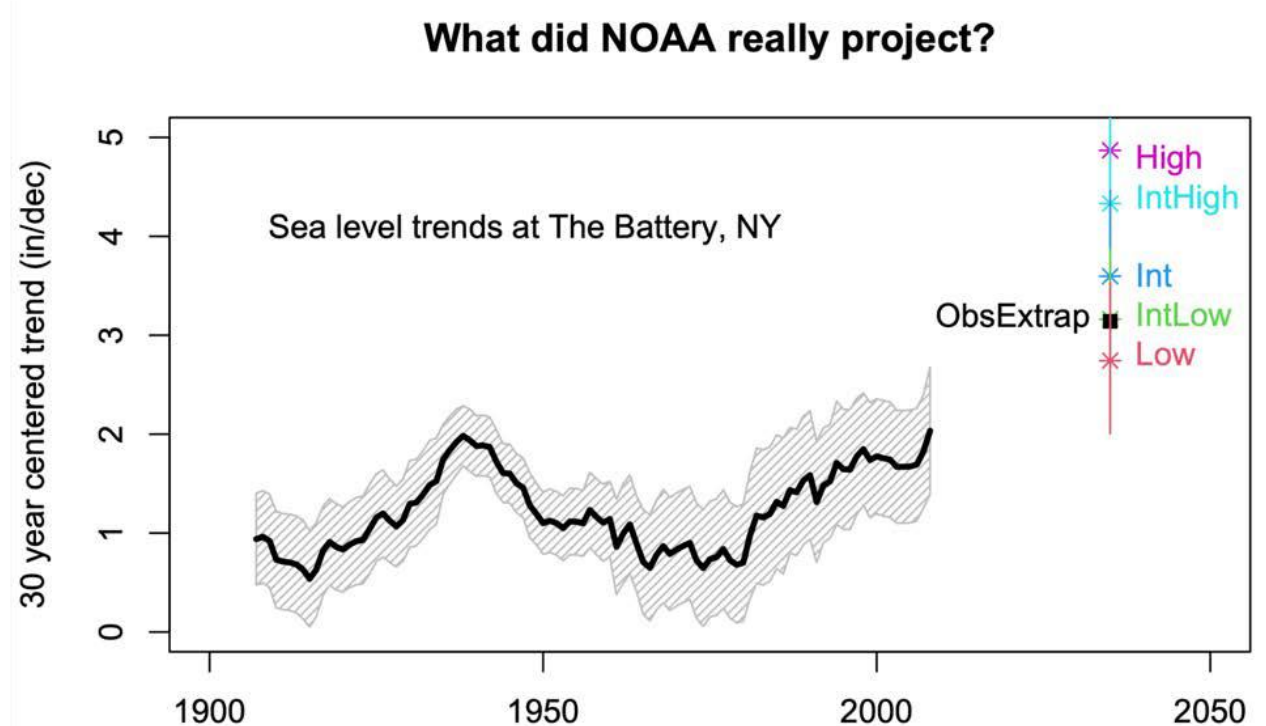

Figure 10. 30-year centered trends in the Battery tide gauge record, compared to the 2020-2050 average rates of increase in the 5 Interagency scenarios (Sweet et al., 2022) and the extrapolation of observations since 1970.

Globális fejlemények:

- **Az USA kijózanodni látszik.**
- **Az EU folytatja a rohanást a szakadék felé.**
- **Kína és India emberek százmillióit emeli ki a nyomorból, és működteti a zöldátállás kirakatát.**
- **Közép-Ázsia építkezik.**
- **Afrikára a világ kizárólag nyersanyaglelőhelyként tekint.**

Hazai diagnózis:

Magyarország energiapolitikájában számos ígéretes jel van.

Hazánkra a legnagyobb veszélyt az EU zöldszemlélete jelenti; ki kell(ene) szabadulni alóla.

Szakmai tennivalók:

A magyar földtudomány hagyjon fel az EU-blablákkal; csakis a fizikai valósághoz igazodjon, nyerje vissza természettudományi-mérnöki jellegét.